

ਨੋਵਾ ਵਿਨੈ ਸਮਾਪੀ ਨਾਮ ਅਧਿਐਨ ਪਹਿਲਾ ਉਦੇਸ਼ਕ

ਜੋ ਮੁਨੀ ਹੰਕਾਰ, ਕਰੋਧ, ਕਾਇਆ ਪ੍ਰਮਾਦ ਦੇ ਕਾਰਣ ਸੱਚੇ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਵਿਨੈ ਧਰਮ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਗ੍ਰਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਅਵਿਨੈ ਆਦਿ ਅਵਗੁਣ ਵਿਨਾਸ਼ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਬਾਂਸ ਦਾ ਫਲ ਬਾਂਸ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਵਿਨੈ ਰੂਪੀ ਫਲ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਭਾਵ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ॥੧॥

ਜੋ ਮੁਨੀ ਸਦਗੁਰੂ ਨੂੰ ਇਹ ਆਖਦਾ ਹੈ ਇਹ ਘਟ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਘਟ ਉਮਰ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਘਟ ਗਿਆਨ ਵਾਲੇ ਹਨ “ਅਜਿਹਾ ਮਨ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੁਨੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਆਸ਼ਾਤਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ॥੨॥

ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਚਾਰਿਆ ਕਦੇ ਗੁਣ ਪੱਖੋਂ ਘੱਟ ਗਿਆਨੀ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਘਟ ਉਮਰ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਗਿਆਨ ਤੇ ਬੁੱਧੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿਆਦਾ ਗਿਆਨ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਆਚਾਰ ਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਧਨੀ ਘੱਟ ਉਮਰ ਵਾਲੇ ਤੇ ਘੱਟ ਗਿਆਨ ਵਾਲੇ ਆਚਾਰਿਆ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾਂ ਕਰੇ। ਗੁਰੂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਾਂ ਮੰਨਣ ਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸਭ ਪਦਾਰਥ ਭਸ਼ਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਦਗੁਰੂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਂ ਮੰਨਣ ਨਾਲਾ ਸਭ ਗੁਣ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ॥੩॥

ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਅਗਿਆਨੀ ਮੂਰਖਾਤਮਾ ਸੱਪ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛੇੜਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸੱਪ ਉਸਦੇ ਦਰਵ ਪ੍ਰਾਣ (ਸ਼ਰੀਰ) ਦੇ ਨਾਸ਼ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਨਦਾ

ਹੈ ਉਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਤੋਂ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ, ਘਟ ਸਾਸਤਰਾਂ ਦੇ ਜਾਨਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਆਚਾਰਿਆ ਪਦ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਂ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ, ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜਨਮ ਮਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ॥੪॥

ਆਸੀਵਿਸ਼ ਸੱਪ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰੋਧੀ ਹੋਣ ਤੇ ਜੀਵ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੇ। ਪਰ ਸਦਗੁਰੂ ਆਚਾਰਿਆ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਂ ਮੰਨਣ ਨਾਲ, ਨਾਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਣ ਤੇ ਚੈਲੇ ਲਈ ਅਹਿੱਤਕਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਣ ਅਬੋਧੀ (ਅਗਿਆਨਤਾ) ਤੇ ਅਸ਼ਾਤਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੌਕਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ॥੫॥

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਉਣ ਲਈ ਬਲਦੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਖੜਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਆਸੀਵਿਸ਼ ਸੱਪ ਨੂੰ ਗੁੱਸੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜ਼ਹਿਰ ਪੀਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਜਿਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਇਹ ਉਪਮਾਵਾਂ ਧਰਮ ਆਚਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਂ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਹਨ।

ਅੱਗ, ਸਪ ਤੇ ਜ਼ਹਿਰ ਜੀਵ ਤੇ ਮਰਨ ਦਾ ਕਾਰਣ ਹਨ। ਉਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਦ ਗੁਰੂ ਦੀ ਅਸ਼ਾਤਨਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਮੌਕਸ਼ ਸਾਧਕ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦਾ ਕਾਰਣ ਹੈ ਮੌਕਸ਼ ਦਾ ਨਹੀਂ ॥੬॥

ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅੱਗ ਨਾਂ ਜਲਾਵੇ, ਆਸੀਵਿਸ਼ ਸੱਪ ਡੰਗ ਨਾ ਮਾਰੇ, ਜ਼ਹਿਰ ਅਸਰ ਨਾ ਕਰੇ ਪਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਿ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ॥੭॥

ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਮੱਥੇ ਨਾਲ ਪਰਬਤ ਤੋੜਨਾ ਚਾਹੇ ਜਾਂ ਸੁੱਤੇ ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਜਗਾਵੇ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਮਕ ਹਥਿਆਰ ਨਾ ਮਾਰੇ, ਪਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਿ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਦੀ ਮੌਕਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ॥੮॥

ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਮੱਥੇ ਰਾਹੀਂ ਪਰਬਤ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇ,
ਮੰਤਰ ਸ਼ਕਤੀ ਵਸ ਸ਼ੇਰ ਭੋਜਨ ਨਾ ਕਰੇ, ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਮਕ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਵੀ ਕੋਈ
ਚੋਟ ਨਾ ਲੱਗੇ ਪਰ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਿ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੌਕਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋ
ਸਕਦਾ। ॥੯॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਸਿੱਖਿਆਤਵ ਦਾ ਕਾਰਣ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਿ
ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਮੌਕਸ਼ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਨਾਵਾਧ, ਪਰਿਪੁਰਨ,
ਸ਼ਾਸਵਤ ਸੁਖ ਦਾ ਇੱਛੁਕ ਮੁਨੀ, (ਨਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੇ) ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋਵੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ
ਖੁਸ਼ ਕਰਕੇ, ਕ੍ਰਿਪਾ ਹਾਸਲ ਕਰੇ। ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲੇ। ॥੧੦॥

ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਗਨੀਹੋਤਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹਵਨ ਰਾਹੀਂ ਮੰਤਰ ਦਵਾਰਾਂ ਘੀ ਸ਼ਹਿਦ
ਦੀ ਅਹੁਤਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਅੱਗ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਚੱਲੇ। ਅਨੰਤ
ਗਿਆਨ ਵਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ, ਸੱਚੇ ਗੁਰੂ ਆਚਾਰਿਆ ਭਗਵਾਨ ਦੀ ਵਿਨੈ
ਪੁਰਵਕ ਸੇਵਾ ਕਰੇ। ਗਿਆਨੀ ਚੱਲੇ ਲਈ ਇਹ ਨਿਆਮ ਹੈ ਤਾਂ ਆਮ ਚੱਲੇ ਲਈ
ਤਾਂ ਆਖਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ ? ॥੧੧॥

ਜਿਸ ਸਦਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ ਚੇਲਾ ਧਰਮ ਪਦਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ
ਕੋਲ ਵਿਨੈ ਧਰਮ ਦਾ ਪਾਲਨ ਕਰੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਪੰਜਾ ਅੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ
ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੰਦਨਾ ਆਖਨਾ, ਮਨ, ਬਚਨ, ਤੇ ਸ਼ਰੀਰ ਰਾਹੀਂ
ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਤਿਕਾਰ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ, ਚੇਲੇ ਦਾ ਕਰਤੱਵ ਹੈ। ॥੧੨॥

ਸਰਮ, ਦਿਆ, ਸੰਜਮ ਤੇ ਬ੍ਰਹਮਚਰਜ ਇਹ ਚਾਰੋਂ ਮੌਕਸ਼ ਦੇ ਇੱਛੁਕ ਲਈ
ਵਿਸ਼ੁਧੀ ਸਥਾਨ ਹਨ ਜੋ ਸਤਿਗੁਰ ਮੈਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਮਾਰਗਾਂ ਦੇ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਭਲੇ
ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਮੈਂ ਉਸ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ
ਪ੍ਰਕਾਰ ਚੱਲੇ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਚਾਰ, ਚਿੰਤਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਗੁਰੂ
ਆਗਿਆ ਦਾ ਪਾਲਨ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸੱਚੀ ਪੂਜਾ ਹੈ। ॥੧੩॥

ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਰਾਤ ਬੀਤ ਜਾਨ ਤੇ ਦਿਨ ਹੋਇਆ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਸੁਰਜ ਸਾਰੇ
ਭਰਤ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਚਾਰਿਆ ਵੀ ਸ਼ੁੱਧ ਸਰੁਤ ਸੁਤਰ
ਗਿਆਨ, ਸ਼ੀਲ, ਬੁੱਧੀ ਵਾਲੇ ਉਪਦੇਸ਼, ਸਤਿਗੁਰੂ ਆਚਾਰਿਆ ਤੋਂ ਜੀਵ ਆਦਿ
ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਸਵਰੂਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਵਿੱਚ
ਇੰਦਰ ਸੋਭਾਏ (ਮਾਨ) ਹੈ ਉਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਆਚਾਰਿਆ ਭਗਵਾਨ, ਮੁਨੀ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ
ਸੁਭਾਏਮਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ॥੧੪॥

ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੱਤਕ ਪੂਰਣਮਾਸੀ ਦੇ ਦਿਨ ਬੱਦਲਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਨਿਰਮਲ
ਅਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਛੱਤਰ ਤੇ ਤਾਰਾ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਚੰਦਰਮਾ ਸ਼ੋਭਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ
ਉਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਾਧੂਆਂ ਵਿੱਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਆਚਾਰਿਆ ਸ਼ੋਭਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ॥੧੫॥

ਅੰਨਤ ਗਿਆਨ ਆਦਿ ਭਾਵ ਰਤਨਾ ਦੀ ਖਾਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਧੀ, ਯੋਗ,
ਸਰੁਤ, ਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਧਨੀ ਮਹਾਂਰਿਸ਼ੀ ਆਚਾਰਿਆ ਭਗਵਾਨ ਤੋਂ
ਉੱਚ ਗਿਆਨ ਆਦਿ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਲਈ ਚੇਲੇ ਨੂੰ ਵਿਨੈ ਰਾਹੀਂ ਅਰਾਧਨਾ ਕਰਨੀ
ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਇਕ ਵਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਕਰਮ ਨਿਰਜਰਾ ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਵਿਨੈ ਕਰਨ
ਨਾਲ ਆਚਾਰਿਆ ਭਗਵਾਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ॥੧੬॥

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁੰਦਰ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਸਮਝਦਾਰ ਮੁਨੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਆਚਾਰਿਆ
ਭਗਵਾਨ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ, ਨਿਰੰਤਰ, ਪ੍ਰਮਾਦ ਰਹਿਤ ਹੋ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰੇ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ
ਉਪਰੋਕਤ ਗੁਣ ਵਾਲਾ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਆਚਾਰਿਆ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੁਨੀ ਕਈ
ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਗਿਆਨ ਗੁਣ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਮੋਕਸ਼ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
॥੧੭॥

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮੈਂ ਆਖਦਾ ਹਾਂ ।